

SAYI : 53878609-101.07.04-E.2509

BAŞVURU NO : 2017/6491

KARAR TARİHİ : 21/02/2018

TAVSİYE KARARI

BAŞVURAN

:

BAŞVURAN VEKİLİ /

TEMSİLCİSİ BAŞVURUYA KONU İDARE

:

:

:

Bucak Belediye Başkanlığı

BAŞVURUNUN KONUSU

Mâliki olduğu arsanın da içinde bulunduğu alana ait revizyon plan lejantı ve notlarının, bilgi edinme hakkı kapsamında tarafına verilmesi talebi hakkındadır.

:

18.5.2017

BAŞVURU TARİHİ

I. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

(1) Başvurucu tarafından, *mâliki olduğu ... parseldeki arsanın da içinde bulunduğu alanda revizyon imar planı yapılarak plan lejant ve notlarında değişikliğe gidildiğini sonradan öğrendiği, bunun üzerine revizyon plan lejantı ve notlarını Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında Bucak Belediyesi Başkanlığından talep ettiği; ancak ilgili Belediye Başkanlığının, meclis kararını ve Belediye Gelirleri Kanununu gerekçe göstererek talep ettiği belgeler karşılığında 1000 TL ücret talep ettiği; ardından bilgi edinme hakkı kapsamında yaptığı başvuruya verilen bu cevabı Başbakanlık Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu (BEDK) nezdinde itiraz konusu yaptığı ve anılan Kurul tarafından itirazın usulen kabul edildiği, BEDK'nın kararı ile birlikte ilgili Belediye Başkanlığına tekrar başvuru yaptığı, ancak Belediye Başkanlığının, BEDK'nın kararına rağmen yine aynı gerekçe ile fahiş ücret isteğini tekrarladığı iddia edilerek, bahse konu belgenin bilgi edinme hakkı kanunu kapsamında tarafına verilmesi talep edilmektedir.*

II. İDARENİN BAŞVURUYA İLİŞKİN AÇIKLAMALARI

(2) Kurumumuzca, verilecek karara esas olmak üzere, başvuru belgesinde yer alan iddiaların doğruluğunun tespiti ve eğer mümkünse ilgili idare ile başvuru arasında muhtemel bir dostane çözümün tesisi amacı ile 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu hükümleri uyarınca inceleme ve araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda mezkûr 6328 sayılı Kanunun “Bilgi ve belge isteme” başlıklı 18 inci maddesi hükmü uyarınca bahse konu idareden ve Türkiye Belediyeler Birliğinden, 12.07.2017 tarih ve E.7892 sayılı, 24.8.2017 tarih ve E.10118 sayılı, 24.8.2017 tarih ve E.10119 sayılı ve 20.10.2017 tarih ve E.12710 sayılı yazılarımız ile konu hakkındaki bilgi, belge ve değerlendirmeleri talep edilmiş olup; sözü edilen kurumların değerlendirmeleri, ilgi yazılar ile irtibatı kurulmaksızın aşağıda kaydedilmiştir:

(3) Bucak Belediye Başkanlığı değerlendirmesinde;

(3.1) Revizyon imar planı ve plan notlarının A4 formatında olmayıp, 75 cm x 90 cm ebatlarında ve 2 imar paftası olarak arşivlendiği,

(3.2) 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu gereğince, dilekçe sahibinin müracaat tarihi itibari ile yürürlükte olan 6.5.2016 tarih ve 202 sayılı Bucak Belediye Meclisi kararına ekli Gelir Tarifesinde, imar planı paftası başına 500 TL ücretin belirlendiği,

(3.3) Söz konusu Gelir Tarifesinin hukuki dayanağını, 3194 sayılı İmar Kanununun “Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması” başlıklı 8 inci maddesinde yer alan “İmar planları alenidir. Bu aleniyeti sağlamak ilgili idarelerin görevidir. Belediye Başkanlığı ve mülki amirlikler, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar haline getirip çoğaltarak tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.” hükmü ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun ilgili hükümleri gereğince Belediye Meclisi tarafından alınan 06.05.2016 tarih ve 202 sayılı Belediye Meclis Kararının oluşturduğu,

(3.4) Bu gerekçeler ile 2 pafta halinde olan imar plan notlarının, Bucak ilçesinde ozalit makinesi olmaması ve bir personel eşliğinde ancak İl merkezinde baskısının yapılabileceği ve bu personelin ulaşım yevmiye vs. ücretinin de gözetilerek pafta başına 500 TL olarak belirlenen ücret üzerinden 1000 TL karşılığında başvurucuya verilebileceği bilgisi ile bahse konu Meclisi kararına ekli Gelir Tarifesinin bir sureti Kurumumuza iletilmiştir.

(4) Kurumumuzca konunun yeniden değerlendirilmesi noktasında talebimiz üzerine, bahse konu Belediye Başkanlığından en son alınan 26.12.2017 tarih ve 62520311-349-5549 sayılı yazıda ise Belediye Meclisinin 15.12.2017 tarih ve 108 sayılı kararı ile kabul edilen 2018 yılı Gelir Tarifesinde bazı ücret kalemlerinin yeniden düzenlendiği; bu kapsamda daha önceden pafta başına 500 TL olarak tespit edilen ücretin 400 TL’ye indirildiği bilgisi, anılan Karar sureti ile birlikte Kurumumuza intikal ettirilmiştir.

(5) Türkiye Belediyeler Birliğinden alınan 27.10.2017 tarih ve 18130704-045.02-010202 sayılı yazıda; 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca nazım ve uygulama imar planlarının ve onaylanmış planlarda yapılan değişikliklerin ilan edildiği, bu kapsamda vatandaş tarafından talep edilen revizyon plan lejantı ve notlarının 4982 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde kayıtlı “Kurum ve kuruluşlarca yayımlanmış veya yayın, broşür, ilân ve benzeri yollarla kamuya açıklanmış bilgi veya belgeler, bilgi edinme başvurularına konu olamaz. Ancak, yayımlanmış veya kamuya açıklanmış bilgi veya belgelerin ne şekilde, ne zaman ve nerede yayımlandığı veya açıklandığı başvurulara bildirilir.” hükmü gereğince bilgi edinme başvurusuna

konu olamayacağı, vatandaşın kendi gayrimenkulü ile ilgili olan harita plan ve krokilerini talep etmesi halinde 2464 sayılı Kanunun 79 uncu maddesine göre kayıt ve suret harcı ödenmek suretiyle bu belgelerin temin edilebileceği, kendi gayrimenkulünün haricinde imar planının tamamı veya bir kısmının talep edilmesi halinde ise 3194 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ve Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği ile 2464 sayılı Kanunun 97 nci maddesi çerçevesinde belediye meclisince belirlenmiş tarife üzerinden ücretlendirme yapılabileceği değerlendirilmesi Kurumumuz ile paylaşılmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

(6) 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının;

(6.1) **“Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü” başlıklı 11 inci maddesinde**, Anayasa hükümlerinin, yasama, yürütme ve yargı organları ile idari makamları ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu hususu düzenlenmiştir.

(6.2) **“Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74 üncü maddesi**, herkesin bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahip olduğunu güvence altına almıştır.

(7) 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun;

(7.1) Bilgi edinme hakkının kullanımına ilişkin esas ve usullerin belirlendiği **“Amaç” başlıklı 1 inci maddesinde**, demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine atıf yapılmıştır.

(7.2) **“Tanımlar” başlıklı 3 üncü maddesinde** “belge”, kurum ve kuruluşların sahip oldukları bu Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, **kroki, plân**, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, **harita**, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcıları şeklinde tanımlanmıştır.

(7.3) **“Bilgi verme yükümlülüğü” başlıklı 5 inci maddesinde**, kurum ve kuruluşların, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, **gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlü olduğu ve bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümlerinin uygulanamaz olduğu** hususunda amir hüküm taşımaktadır.

(7.4) **“Bilgi veya belgeye erişim” başlıklı 10 uncu maddede** ise başvurunun yapıldığı kurum ve kuruluşun, erişimine imkân sağladığı bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden, erişimin gerektirdiği **maliyet** tutarı kadar bir ücreti bütçeye gelir kaydedilmek üzere tahsil edebileceği hususu düzenlenmiştir.

(7.5) **Bilgi edinme hakkının sınırlarının belirlendiği Dördüncü Bölümde yer alan 15-28 arası maddelerde** sırası ile yargı denetimi dışında kalan işlemler, devlet sırrına ilişkin bilgi veya belgeler, ülkenin ekonomik çıkarlarına ilişkin bilgi veya belgeler, istihbarata ilişkin bilgi veya belgeler, idarî soruşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler, adli soruşturma ve kovuşturmaya ilişkin bilgi veya belgeler, özel hayatın gizliliği, haberleşmenin gizliliği, ticarî sır, fikir ve sanat eserleri, kurum içi düzenlemeler, kurum içi görüş, bilgi notu ve tavsiyeler, tavsiye ve mütalaa talepleri ile gizliliği kaldırılan bilgi veya belgeler başlıkları altında bu sınırlar belirlenmiştir.

(8) 3194 sayılı İmar Kanununun, “Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması:” başlıklı 8 inci maddesi birinci fıkrası (b) bendinin son alt bendinde, *“İmar planları alenidir. Bu aleniyeti sağlamak ilgili idarelerin görevidir. Belediye Başkanlığı ve mülki amirlikler, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalar veya kitapçıklar haline getirip çoğaltarak tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.”* hükmüne yer verilmiştir.

(9) 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun;

(9.1) “Kayıt ve suret harcı:” başlıklı 79 uncu maddesinde, *“Belediyeler ve belediyelere bağlı müesseselerden istenecek her türlü kayıt suretleriyle gayrimenkullerle ilgili harita plan ve krokilerin suretleri, Kayıt ve Suret Harcına tabidir.”* hususu hüküm altına alınmıştır.

(9.2) “Ücrete tabi işler:” başlıklı 97 nci maddesi ise *“Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye'ye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir.”* hükmünü taşımaktadır.

(10) 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Kurumun görevi başlıklı 5 inci maddesinin birinci fıkrasında, Kamu Denetçiliği Kurumunun, şikâyet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevli olduğu hüküm altına alınmıştır.

(11) Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, 14.6.2014 tarih ve 29030 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren **Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin “Planların aleniyeti ve dağıtım” başlıklı 34 üncü maddesi** ikinci fıkrasında, kamu idarelerinin mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve imar planlarının tamamını veya bir kısmını kopyalayacakları veya kitapçıklar halinde ya da sayısal ortamda çoğaltarak, tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere vereceği; ayrıca bu idarelerin, **internet sayfasında sürekli yayımlamak suretiyle de planlara aleniyet sağlayabileceği** hususu düzenlenmiştir.

(12) 27.4.2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren **Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkındaki Yönetmeliğin “Başvuru ücretleri” başlıklı 22 nci maddesinde,** *“Kurum ve kuruluşlar, elektronik posta yoluyla erişim sağlananlar dahil, erişimine olanak sağladıkları bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden, bilgi veya belgelere erişimin gerektirdiği inceleme, araştırma, kopyalama, postalama ve diğer maliyet unsurları ile orantılı ölçüde ücret tahsil edebilir. Kurum ve kuruluşlarca uygulanacak bilgiye erişim ücret tarifesi Maliye Bakanlığınca belirlenir. Ancak erişimine olanak sağlanan bilgi veya belgelerin ilk on sayfalarının kopyaları için, postalama maliyeti dahil herhangi bir ücret alınmaz.”* hususu düzenlenmiştir.

(13) 14.2.2006 tarih ve 26080 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren **Bilgi ve Belgeye Erişim Ücreti Genel Tebliğinin 2 numaralı paragrafında,** kurum ve kuruluşların başvuru sahibine bildirilecek maliyet miktarında, maliyete esas olan unsurların veya nedenlerinin belirtileceği, hususu kaydedilmiştir.

IV. KAMU DENETÇİSİ ÖZLEM TUNÇAK'IN KAMU BAŞDENETÇİSİNE ÖNERİSİ

(14) Şikâyet dilekçesinde yer verilen iddialar ile ilgili kamu idarelerinden alınan bilgi, belge ve değerlendirmeler birlikte göz önünde bulundurulduğunda, gerekçe bölümünde açıklandığı şekilde;

(14.1) Şikâyete konu revizyon imar planı ve notlarının tesliminde talep edilen tarife bedelinin, teknik masrafları göz önünde bulundurmakla beraber, Belediyeye gelir getirme amacı ile de belirlendiği; belgenin, pafta başına 400 TL karşılığında başvurana verilmesi durumunda, erişimin gerektirdiği maliyet tutarını aşır bir **gelir elde etme aracı** olarak hareket edildiğinin değerlendirileceği, söz konusu meblağın aynı zamanda, **Anayasa ile güvence altına alınan bilgi edinme hakkının kullanımını zorlaştıracak veya imkânsız hale getirecek şekilde sonuç doğurduğu,**

(14.2) Bahse konu belgenin **4982 sayılı Kanunun kapsamında bir “belge” olduğu,** dolayısı ile talebin, ilgili kamu idaresi tarafından bu Kanun hükümlerine uygun bir şekilde ücretsiz veya maliyeti miktarınca belirlenecek bir ücret karşılığında muhataba verilmesi gerektiği, ayrıca talep edilen ücreti oluşturan kalemlerin ve hesaplama yönteminin ayrıntı olarak ilgiliye bildirilmesi gerektiği,

(14.3) Aynı belgeyi başvuranın yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, **Belediyenin gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlü olduğu,**

hususlarında Bucak Belediye Başkanlığına tavsiyede bulunulmasına ilişkin hazırlanan bu öneri Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

V. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Açısından Değerlendirme

(15) Şikâyet başvurusu, (1) numaralı paragrafta yer verildiği üzere, revizyon plan lejantı ve notlarının, bilgi edinme hakkı kapsamında başvurucuya verilmesi talebi ile Kurumumuza iletilmiştir.

(16) Başvuruya konu uyuşmazlığın çözüme kavuşturulması amacı ile öncelikle bahse konu belgenin bilgi edinme hakkının kapsamına girip girmediği, bilgi edinme hakkı kapsamında talep olunan belgelerin temininde ücret talep edilip edilemeyeceği ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu ile diğer kanunlarda yer alan hükümler arasında herhangi bir tenakuzun bulunup bulunmadığı hususlarının değerlendirilmesi önem arz etmektedir.

(17) Anayasal düzeyde tanınan ve koruma altına alınan bilgi edinme hakkının kullanımı, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 5 inci maddesinde kayıtlı *“Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler.”* hükmü ile güvence altına alınmıştır.

(18) Kanunun 3 üncü maddesinde ise bilgi edinme hakkının konusunu oluşturan “bilginin”, kamu kurum ve kuruluşlarının sahip olduğu kayıtlarda yer alan her türlü veri; “belgenin” ise yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, **kroki, plân,** film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, **harita,** elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcıları şeklinde tanımlandığı görülmektedir.

(19) Bilgi edinme hakkına konu edilecek bir üstteki paragrafta tanımlı “bilgi” ve “belge” ise ücretsiz olarak veya aynı Kanunun 10 uncu maddesi hükmü uyarınca, erişimin gerektirdiği maliyet tutarı kadar bir ücreti bütçeye gelir kaydedilmek sureti ile temin edilebilecektir. Şöyle ki;

(19.1) Söz konusu Kanunun uygulanmasına yönelik olarak hazırlanan ve 27/4/2004 tarih ve 25445 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkındaki Yönetmeliğin “Başvuru ücretleri” başlıklı 22 nci maddesinde “*Kurum ve kuruluşlar, elektronik posta yoluyla erişim sağlananlar dahil, erişimine olanak sağladıkları bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden, bilgi veya belgelere erişimin gerektirdiği inceleme, araştırma, kopyalama, postalama ve diğer maliyet unsurları ile orantılı ölçüde ücret tahsil edebilir. Kurum ve kuruluşlarca uygulanacak bilgiye erişim ücret tarifesi Maliye Bakanlığınca belirlenir. Ancak erişimine olanak sağlanan bilgi veya belgelerin ilk on sayfalarının kopyaları için, postalama maliyeti dahil herhangi bir ücret alınmaz.*” ifadelerine yer verilmek sureti ile 4982 sayılı mezkur Kanunun yukarıda kayıtlı 10 uncu maddesi hükmünün ne anlama geldiği ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir.

(19.2) Bu noktada dikkate değer bir husus olarak, 4982 sayılı Kanun, bu Kanunun Genel ve Madde Gereğesi ile bu Kanunun uygulama Yönetmeliği lafız olarak, bilgi edinme başvurularının “*ücretsiz bir şekilde karşılanacağını*” hüküm altına almamıştır. Bununla birlikte, yukarıda yer verilen uygulama Yönetmeliğinin 22 nci maddesinde kayıtlı “... *Ancak erişimine olanak sağlanan bilgi veya belgelerin ilk on sayfalarının kopyaları için, postalama maliyeti dahil herhangi bir ücret alınmaz.*” ibaresi, bu konudaki tereddüdü ortadan kaldırmaktadır.

(19.3) Bu durumda 4982 sayılı anılan Kanunun ve bu Kanunun uygulama Yönetmeliğinin yukarıda kayıtlı hükümleri dikkate alındığında; bilgi edinme hakkının kullanımının ilke olarak ücretsiz bir şekilde, bu mümkün değil ise maliyet tutarı kadar bir ücret mukabilinde karşılanacağı görülmektedir. Daha somut bir ifade ile kamu idarelerinin erişime imkân sağladığı bilgi ve belgeler için ilgililerden, **maliyeti tutarı kadar ve orantılı ölçüde ücret tahsil edebileceği**; fakat bu idarelerin erişime imkân sağladığı bilgi veya belgelerden alabileceği ücretin, **gelir getirici bir işlem (gelir elde etme amacı) olarak görülmemesi ve bu işlemlerin sadece maliyeti tutarında ücretlendirilmesi gerekmekte olduğu anlaşılmaktadır.**

(19.4) Kamu idareleri tarafından belirlenen bu ücretin ayrıca, Anayasa ile güvence altına alınan bilgi edinme hakkının kullanımını zorlaştıracak veya imkânsız hale getirecek şekilde belirlenmeyeceği ve talep edilen ücreti oluşturan kalemlerin ve hesaplama yönteminin ayrıntı olarak ilgililere bildirilmesi hususları, hukukun ve insan haklarına dayalı adalet anlayışının bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır.

(20) Bu hususta son olarak, bir üstteki paragrafta bağlantılı bir şekilde, Kanunun 5 inci maddesi uyarınca, kamu kurum ve kuruluşları, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü **bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak** ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, **gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdür**. Bu husus esasen, bilgi edinme hakkının kullanımının temel amaç ve gayesinin belirlendiği aynı Kanunun 1 inci maddesinde vücut bulan *demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine* işlerlik kazandırmaktadır.

(21) Diğer taraftan, 3194 sayılı İmar Kanununun “Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması” başlıklı 8 inci maddesi (b) bendi son alt bendinde, imar planlarının aleni olduğu, bu aleniyeti

sağlama sorumluluğunun ilgili idarenin görevlerinden olduğu; belediye ve mülki amirliklerin, imar planının tamamını veya bir kısmını kopyalayıp veya kitapçıklar haline getirip çoğaltarak tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere vereceğini hüküm altına almıştır. Yine Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliğinin “**Planların aleniyeti ve dağıtımı**” başlıklı 34 üncü maddesi ikinci fıkrasında, kamu idarelerinin mekânsal strateji planları, çevre düzeni planları ve imar planlarının tamamını veya bir kısmını kopyalayacakları veya kitapçıklar halinde ya da sayısal ortamda çoğaltarak, tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere vereceği; ayrıca bu idarelerin, **internet sayfasında sürekli yayımlamak suretiyle de planlara aleniyet sağlayabileceği** hususu düzenlenmiştir.

- (22) Benzer bir konuda, 2017/2084 şikâyet numaralı başvuru hakkında Kurumumuzca verilen 25.8.2017 tarihli Tavsiye Kararımızda da belirtildiği üzere, idarenin sunduğu çeşitli hizmetler karşılığında bedel talep etme yetkisinin bulunduğu, söz konusu bedelin ya kanun koyucunun takdiriyle **vergi, resim ve harç** şeklinde özel kanunlarla düzenlenebileceği, ya da **ücret/tarife** şeklinde mahalli idare birimlerinin meclisleri tarafından düzenlenebileceği görülmektedir.
- (23) Nitekim 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 97 nci maddesi, harç veya katılma payına konu edilmeyen hizmetler karşılığında, tüm belediyelere bedel talep etme imkânını tanımaktadır. Belediye meclislerinin düzenleyecekleri tarifelerle belirlenecek bu bedelin, **ilgisinin isteğine bağlı bir hizmete binaen öngörülmesi ve belediyelerin tekel olarak yürüttükleri faaliyetlere ilişkin olmaması** gerekmektedir. Bu kapsamdaki işlerin, ücrete tabi işler kapsamında belediye meclislerince tarifelendirilmesi mümkündür.
- (24) Belirtmek gerekir ki 2464 sayılı Kanunun söz konusu 97 nci maddesinin, ülkemizde bilgi edinme hakkının anayasal ve yasal dayanağa kavuştuğu tarihten çok zaman önce yürürlüğe girdiği hususu ile 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun “Bilgi verme yükümlülüğü” başlıklı 5 inci maddesi ikinci fıkrasında kayıtlı, “*Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren diğer kanunların bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.*” hükmü birlikte yorumlandığında, 3194 sayılı İmar Kanununun “Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması” başlıklı 8 inci maddesi (b) bendi son alt bendinde yer alan “*tespit edilecek ücret karşılığında isteyenlere verir.*” hükmü ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun “Ücrete tabi işler:” başlıklı 97 nci maddesinde yer alan “... *belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir.*” hükmünün, **ancak erişimin gerektirdiği maliyet tutarı kadar** şeklinde mütalaa edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.
- (25) Daha farklı bir ifade ile idarenin sunduğu çeşitli hizmetler karşılığında bedel talep etme yetkisinin bulunduğu, söz konusu bedelin ya kanun koyucunun takdiriyle **vergi, resim ve harç** şeklinde özel kanunlarla düzenlenebilmekte, ya da **ücret/tarife** şeklinde mahalli idare birimlerinin meclisleri tarafından belirlendiği görülmektedir. Nitekim 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 97 nci maddesi, harç veya katılma payına konu edilmeyen hizmetler karşılığında, tüm belediyelere ücret alabilme imkânını tanımaktadır. Belediye meclislerinin düzenleyecekleri tarifelerle belirlenecek bu ücretlerin, **ilgisinin isteğine bağlı bir hizmete binaen öngörülmesi ve belediyelerin tekel olarak yürüttükleri faaliyetlere ilişkin olmaması** gerekmektedir. Bu kapsamdaki işlerin, ücrete tabi işler kapsamında belediye meclislerince tarife ile belirlenmesi mümkündür. Bununla birlikte, bilgi edinme hakkı kapsamında talep edilen bilgi ve belgenin erişime sunulması karşılığında alınacak ücret, yukarıda açıklandığı üzere **gelir getirici bir işlem olarak görülmemek üzere orantılı ölçüde ve ancak maliyeti tutarı kadar olacaktır. Dolayısı ile bilgi edinme hakkı kapsamında talep edilen belgeler karşılığında alınan ücretin, gelir amaçlı olarak tahsili durumunda, 4982 sayılı genel Kanunun yukarıda kayıtlı hükümlerine aykırılık oluşacaktır.**

(26) Somut başvuruya dönecek olduğumuzda, şikâyete konu ücret miktarının, Bucak Belediye Başkanlığının 12.9.2017 tarih ve 62529311-349-3678 sayılı yazında kayıtlı “...Belediyemiz personelinden birinin görevlendirilerek yol masrafları, harcırahı, yemek giderleri ve kopyalama ücreti de hesaplanıp **Belediyemize gelir sağlanması maksadıyla az da olsa bir pay hesaplanıp eklenmek suretiyle 06.05.2016 tarih ve 202 Sayılı Belediye Meclis Kararında yer alan gelir tarifesindeki ücret belirlenmektedir.**” ifadesine istinaden **gelir elde etmek amacı** ile belirlendiği anlaşılmaktadır. Bu durum ise 4982 sayılı Kanunun “Bilgi veya belgeye erişim” başlıklı 10 uncu maddesi son fıkrasında kayıtlı “*Başvurunun yapıldığı kurum ve kuruluş, erişimine olanak sağladığı bilgi veya belgeler için başvuru sahibinden erişimin gerektirdiği maliyet tutarı kadar bir ücreti bütçeye gelir kaydedilmek üzere tahsil edebilir.*” hükmünün ihlali anlamına gelmektedir.

(27) Bundan başka, 3194 sayılı İmar Kanununun sözü edilen 8 inci maddesinde kayıtlı “*İmar planları alenidir.*” lafzı, bu konuda kamu idarelerine özel bir yükümlülük yüklemektedir. Bu hüküm ayrıca, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 5 inci maddesinde kayıtlı “*Kurum ve kuruluşlar, bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler.*” hükmü ile beraber değerlendirildiğinde, sözü edilen yükümlülük daha da perçinlenmektedir.

(28) Daha somut bir ifade ile 3194 sayılı İmar Kanununun “Planların hazırlanması ve yürürlüğe konulması” başlıklı 8 inci maddesi (b) bendi son alt bendinde yer alan “*İmar planları alenidir.*” ifadesi ile 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun 5 inci maddesinde kayıtlı “*Kurum ve kuruluşlar, ... her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler.*” hükmü birlikte değerlendirildiğinde, -çok sayıda il ve ilçe belediyesi tarafından da resmi internet sayfalarında erişime açıldığı şekilde- **imar mevzuatı kapsamındaki çalışmalara ait tüm belgelerin her an herkesin erişimine açık bir şekilde internet üzerinden kamuoyu ile paylaşılması gerektiği değerlendirilmektedir.**

(29) Netice olarak;

- Somut başvuru sadedinde, bahse konu “revizyon plan lejantı ve notlarının”, 4982 sayılı Kanunun kapsamında bir “belge” olduğu noktasında bir tereddüt bulunmadığı; dolayısı ile talebin, bilgi edinme hakkı kapsamında ilgili kamu idaresi tarafından bu Kanun hükümlerine uygun bir şekilde ücretsiz veya maliyeti miktarınca belirlenecek bir ücret karşılığında muhataba verilmesinin gerekmekte olduğu,

- Şikâyete konu revizyon imar planı ve notlarının tesliminde belirlenen tarifinin, teknik masrafları göz önünde bulundurmakla beraber, Belediyeye gelir getirme amacı ile de belirlendiği; pafta başına 400 TL karşılığında başvurana verilmesi durumunda, **erişimin gerektirdiği maliyet tutarını aşp** bir gelir elde etme aracı olarak değerlendirileceği,

- **Aynı belgeyi başvuranın yararlanmasına sunmak** ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, Belediyenin **gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlü olduğu,**

- 4982 sayılı Kanunun ilgili hükümleri göz önünde bulundurulduğunda, kamu idarelerinin erişime imkân sağladığı bilgi ve belgeler için ilgililerden, **maliyeti tutarı kadar ve orantılı ölçüde ücret tahsil edebileceği, bu ücretin, gelir getirici bir işlem olarak görülmemesi ve işlemlerin sadece**

maliyeti tutarında ücretlendirilmesi gerekmekte olduğundan hareketle, başvurucudan talep edilen meblağın, Anayasa ile güvence altına alınan bilgi edinme hakkının kullanımını zorlaştıracak veya imkânsız hale getirecek şekilde belirlendiği ve ayrıca talep edilen ücreti oluşturan kalemlerin ve hesaplama yönteminin ayrıntı olarak ilgiliye bildirilmesi gerektiği, değerlendirilmiştir.

B. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

(30) Anayasal haklardan birisini oluşturan “dilekçe ve bilgi edinme hakkının” kullanımı noktasında yaşanan ihlal iddialarını muhtevi şikâyet bildirimleri, Kurumumuza yoğun bir şekilde iletilmektedir.

(31) Bilindiği üzere bilgi edinme hakkı, diğer temel hak ve özgürlüklerin (yaşam, ifade, toplantı, kamu politikalarına katılım, çevre, mülkiyet hakları vs.) işlerliğine imkân vermesi yanı sıra; şeffaflık ilkesi başta olmak üzere, hukuka bağlı ve iyi yönetim ilkelerine dayalı kamu idaresi anlayışının tesisinde anahtar öneme haiz bir araçtır. Bilgi edinme hakkı bu yönü itibarı ile uzmanlar tarafından, **en temel insan haklarından birisi** olarak nitelendirilmekte olup; hem uluslararası belgelerde hem de ulusal mevzuat metinlerinde son dönemde güçlü bir şekilde yer bulmaya başlamıştır.

(32) Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 10 Aralık 1948 tarih ve 217A(III) sayılı Kararıyla ilan edilen, 27 Mayıs 1949 tarih ve 7217 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 6 Nisan 1949 tarih ve 9119 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ekinde tamim edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 19 uncu maddesinde kayıtlı, **herkesin bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırma, elde etme ve yayma hakkına sahip olduğu hususunu** ifade etmek sureti ile bilgi edinme hakkının kullanımına işlerlik kazandıran uluslararası düzeyde temel belgelerden birisi olmuştur.

(33) İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme, “bilgi edinme” başlığı altında herhangi bir somut hak veya özgürlük alanı tanımlamamakla beraber; “İfade özgürlüğü” başlıklı 10 uncu maddesi ile bilgi edinme hakkına da işlerlik kazandıracak şekilde ifade özgürlüğünün sınırını belirlemiştir. Bu maddeye göre ifade özgürlüğünün kapsamı, herkesin, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğü şeklinde belirlenmiştir. Madde hükmünde geçen “haber ve görüş” kelimesinin, bilgi ve belgeyi de kapsayacak şekilde yorumlanması, Sözleşmenin temel uygulayıcı organı olan Mahkemenin verdiği kararlar vasıtası ile mümkün olmaktadır. Mahkemenin çok sayıda kararı ile taraf devletlerin özellikle düşünce ve ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve etkili başvuru hakkının kullanım alanındaki sorumlulukları genişletilmiş; söz konusu sorumluluk, bilgi edinme hakkı ile de bağlantılı bir şekilde bu hakkın işlerliğine de imkân sağlayacak surette yorumlanmıştır.

(34) Örnek olması amacı ile Ümraniye Belediyesine ait bir çöplükte gerçekleşen patlama sonrasında önüne gelen ve yaşam hakkı ihlali verdiği davada [Öneryıldız – Türkiye Davası, Başvuru No, 48939/99, Tarih 18.6.2002 ve 30.11.2004] Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), metan ve karbon gazı oluşumunu kasten, “Böylesi tehlikeli çalışmalar hakkında, toplumun net ve tam bir bilgiye erişimi... kişinin temel haklarından biri(si)” olduğu (p. 86), “Böylesi tehlikeli aktivitelerin mevcut olduğu yerlerde, kamunun sağlıklı ve eksiksiz bir bilgiye ulaşabilmesi temel bir insan hakkı...” (p. 62) olduğunu değerlendirmiş (p. 56), “...bilgileri elinde tutan idari erklerin çalışmalarıyla topluma ulaştırılabileceği sözkonusu olan bu bilgilere ulaşmasını, ... Öneryıldız’dan beklemeye hakları yoktur. ... Ayrıca bu makamlar çöplükte var olan bu tehlikelerle ilgili bilgilendirme görevini eksik yapmışlardır...” (p.86) ifadelerine yer vermek sureti ile ülkemizi, toplumun bilgilenme hakkına ve bilgiye erişim hakkına saygı göstermeye davet etmiştir.

(35) Bilgi edinme hakkı sadece gerçek kişiler için değil; birey grupları, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri, medya ve diğer toplum kesimleri açısından da önem arz etmektedir. Bu sayılan

kesimlerin bilgiye erişimi sayesinde, merkezi ve yerel düzeyde siyasi karar alım süreçlerine katılımının önü açılacak, bu sayede her neviden (siyasi, ekonomik, sağlık, eğitim, yatırım vs.) kamu politikalarının daha sağlıklı, gerçekçi ve toplum yararına teşkili noktasında fırsat yakalanacaktır. Bu durum doğal olarak demokratik, çoğulcu ve hukuk kurallarına bağlı modern bir kamu yönetiminin temini ve tesisine ivme kazandıracaktır.

(36) Görüleceği gibi bilgi edinme hakkı, ülkemizi, **demokrasi, insan hakları ve hukuk** alanında çok daha ileriye taşıyacak dönüşüme zemin hazırlamakta; hem bireyler hem de kamu idaresi için bir fırsat oluşturmakta; başta “şeffaflık” olmak üzere iyi yönetim ilkelerine dayalı çağdaş bir yönetim anlayışının ülkemizde yerleşmesine hizmet etmektedir. Bu sayede idarenin birey karşısında her zaman üstün olduğu geleneksel idare anlayışının aksine, bireyi yönetimin bir parçası haline getiren, hatta onu merkeze koyan yeni kamu yönetimi anlayışının oluşmasına katkıda bulunmaktadır.

(37) Bu öneminden hareketle söz konusu hakkın içeriği ve uygulama sahasının, daraltıcı değil genişletici şekilde yorumlanması ve uygulanmasına yönelik yasal ve idari tedbirlerin alınması önem arz etmektedir. Bu sayede **hukukun üstünlüğünün sağlanması, demokrasinin derinleştirilmesi, insan haklarına saygının geliştirilmesi** ve ayrıca **topluma karşı sorumluluk** anlayışı temeline dayanan çağdaş bir kamu hizmeti anlayışının tesisi mümkün olacak; kamu idarelerinin çalışmalarını, kamuoyunun ve sivil toplumun **katılımına** ve **denetimine** açık bir surette yürütülmeleri sağlanacaktır.

C. İyi Yönetişim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

(38) Kurumumuzca daha önceden verilen çok sayıda kararda zikredildiği üzere, günümüz dünyasında vatandaşlık bilinci de gelişmektedir. Temel hak ve özgürlüklerine güçlü şekilde sahip çıkan ve bunların mücadelesini veren, yüksek kamu hizmeti standartları talep eden ama aynı zamanda bu standartların oluşumunda ve hayata geçirilmesinde aktif rol alan, bu yönde örgütlenen **yeni bir birey ve vatandaşlık kimliği** oluşmaktadır.

(39) Günümüz dinamik toplumsal yapılarını yönetme iddiasındaki kamu idarelerinin hizmet anlayışı bu değişime ayak uydurmak durumundadır. Bu modern yönetim anlayışı devlet organlarının ve kamu hizmeti veren kuruluşların katılımıcılığı özendirilmesi, kararlarının tutarlılık, şeffaflık ve hesap verebilirliği ve kararlarla uygulamaların adil ve etkin olması üzerine oturmaktadır. Bugün, toplum olarak yaşadığımız hemen tüm sorunların, verimsizliklerin, savurganlıkların panzehiri iyi yönetim ilkelerini yalnızca sözde değil, özde de benimsemek ve yaşama geçirmektir.

(40) Dolayısı ile modern kamu yönetimi, politikalarını oluştururken dayanak noktası olarak **halkın refahını ve mutluluğunu artırmayı hedeflemeli; politikaları stratejik planlara dayanmalı** ve politikaların oluşturulmasında **katılımcılığa, öngörülebilirliğe ve saydamlığa** dikkat etmelidir.

(41) Bu sayede, kamu yönetimi vatandaşa yakınlaşır, demokrasi güçlenir, yönetime farklı paydaşların görüş bildirerek katılımı sağlanarak, kararların içeriği zenginleşir ve uygulanmasındaki etkinliği artar ve ayrıca kurumların meşruluğu artar.

(42) Avrupa Birliğinin 2000’li yılların başlangıcında kabul ettiği “Avrupa Yönetişimi Hakkında Beyaz Kitap”, “Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası”, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin CM/REC(2007)7 sayılı Tavsiye Kararına Ek İyi İdare Yasası ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartının “İyi İdare Hakkı” Başlıklı 41 inci maddesinde kayıtlı “iyi idare hakkı”, günümüzde “iyi yönetim” olarak bilinen temel ilkelere dayanak oluşturmaktadır. Ayrıca, 28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İyi yönetim ilkeleri” başlıklı 6 ncı maddesinde de bu ilkelere yer verilmiştir.

(43) “Şeffaflık”, “nezaket”, “hesap verilebilirlik”, “bilgi edinme hakkı”, “makul sürede karar verme” ve “katılımcılık” bu ilkelerden sadece bazılarıdır. Bu ilkeler sadece kamuoyu açısından önem ifade etmekle kalmayıp; kararlarını hukuka uygun surette alan ve eylemlerini de buna göre tanzim eden idarenin kendini ifade etmesi açısından da bir fırsattır.

(44) Türkiye’de, merkezi düzey de dâhil olmak üzere toplumun kamu mercileri nezdindeki bilgi ve belgeye erişim kanallarının yeterince açık olmadığı, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının bu konuda topluma yeterince şeffaf bir şekilde yaklaşmadıkları, bu kurumların kurumsal iletişim mekanizmalarının etkin işlemediği öteden beri gözlenmektedir. Kurumumuzca verilen çok sayıda kararda bu husus tespit edilmiştir.

(45) Günümüz dinamik toplumlarını yönetme iddiasındaki kamu kurumlarının, internet gibi teknolojik gelişmelerin ışığında, hayatı kolaylaştıracak ve şeffaflığa hizmet edecek teknolojik alt yapıyı kullanmaları önem arz etmektedir.

(46) Bir diğer iyi yönetim hakkı da katılımcılıktır. Bir bütün olarak genel, mahalli, yasal veya idari tüm kamusal karar alım süreçlerine, uygun araçlar ile birey ve birey gruplarının katılımı, kararların içeriğinin zenginleşip uygulanmasındaki etkinliği artıracığı gibi, kamunun vatandaşa yakınlaşmasına, demokrasinin güçlenmesine ve kurumların meşruluğunun artmasına hizmet edecektir.

(47) Bu açıdan yaklaştığımızda, bahse konu Belediyenin “kurumsal iletişim” ve “katılımcılığı” öngören mekanizmalarının işlerliğini sağlaması yerinde olacaktır.

VI. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN AÇIKLAMA

(48) 6328 sayılı Kanunun “Dava açma süresinin yeniden işlemeye başlaması” başlıklı 21 inci maddesinde, Kamu Denetçiliği Kurumunun inceleme ve araştırmasını, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde sonuçlandıramaması hâlinde durmuş olan dava açma süresinin kaldığı yerden işlemeye başlayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda incelemenin altı ayda bitirilememesi gerekçesi, dava açma süresinin kaldığı yerden yeniden işlemeye başlayacağı hususu ve yargı yolu, başvurana 16.11.2017 tarih ve 53878609-101.06.06-E.14150 sayılı yazı ile bildirilmiştir.

VII. KARAR

Açıklanan gerekçelerle **BAŞVURUNUN KABULÜNE;**

(1) 3194 ve 2464 sayılı Kanunların hükümlerine göre tesis edilen ve Bucak Belediyesi Meclisinin 15.12.2017 tarih ve 108 sayılı kararı ile kabul edilen 2018 yılı Gelir Tarifesinde pafta başına 400 TL olarak tespit edilen Tarifeye istinaden başvurandan talep edilen ücrete dair idari işlemin, bu Kararda belirtilen hususlar gözetilmek suretiyle, yeniden değerlendirilmesi,

(2) Bahse konu “revizyon plan lejantı ve plan notlarının”, 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu kapsamında bir “belge” olduğu; dolayısı ile talebin, bilgi edinme hakkı kapsamında bu Kanun hükümlerine uygun bir şekilde ücretsiz veya maliyeti miktarınca belirlenecek bir ücret karşılığında başvurucuya verilmesi yönünde işlem yapılması; *talep edilen ücreti oluşturan kalemlerin ve hesaplama yönteminin ayrıntı olarak ilgiliye bildirilmesi,*

(3) 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununun “Bilgi verme yükümlülüğü” başlıklı 5 inci maddesinde düzenlenen, bilgi ve belgeyi başvuranın yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, idarenin **gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlü olduğu** hükmü ile 3194 sayılı İmar Kanununun “Planların hazırlanması ve

yürürlüğe konulması” başlıklı 8 inci maddesinde düzenlenen **imar planlarının aleni olduğu, bu aleniyeti sağlamanın ilgili idarenin sorumluluklarından olduğu** hükmü uyarınca resmi internet sayfasında imar mevzuatı kapsamındaki tüm belgelerin kamuoyu ile paylaşılması, hususlarında **BUCAK BELEDİYE BAŞKANLIĞINA TAVSİYEDE BULUNULMASINA,**

6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca; **Bucak Belediye Başkanlığı** tarafından bu karar üzerine tesis edilecek işlemin otuz gün içinde Kurumumuza bildirilmesinin zorunlu olduğuna,

Kararın **BAŞVURANA, BUCAK BELEDİYE BAŞKANLIĞINA ve ayrıca bilgi için TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİNE** tebliğine,

Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi’nce karar verildi.

e-imzalıdır

Şeref MALKOÇ
Kamu Başdenetçisi